

Кад се игра нека друштвена игра, као партија карата, није поента у томе да се прати оно што ради други играч. Напротив, ствар је у томе да се он надмудри. Зато и постоје игре као „Не љути се човече“. Значи, победио сам те јер те нисам пратио, јер сам бринуо о својим интересима, што и јесте смисао игре. Ако би се шах играо тако што би се као у огледалу пратили супарникови потези, био би то веома досадан шах. У коме би, узгред, супарник увек побеђивао. С друге стране, постоје и партнерске игре, као што је плес, у којима је важно да се прати оно што ради партнер у игри. У тим играма, увек један предводи, а други у стопу својим корацима прати туђе покрете.

Хрватска је пре читавих десет година поднела тужбу пред Међународним судом правде у Хагу против тадашње СРЈ, због наводног кршења Конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида, и читавих тих десет година никоме од њихових званичника на памет није падало да је повуче. Крајем децембра, пре мање од месец дана, кандидати за председника су понављали како од одустајања нема ништа. Почетком јануара, премијер Хрватске Јадранка Косор је, говорећи о тужби, подсетила на „крваву великосрпску агресију у рату којег, не само што нисмо желели, него смо били дужни да се бранимо“. У исто време, данашњи председник Хрватске Јосиповић је признао да тужбе оптерећују односе, али да је „важно да буду остварени циљеви тужбе“. Што је у реду, интереси Хрватске би за њих требало да буду на првом месту, чак и испред добросуседских односа.

Страсти су се донекле стишале након што је Србија поднела противтужбу у којој су се поменули злочини Хрватске. Кажу да је читав камион документације, пун списка из Другог рата, послат у Хаг. На саму помисао да би пред светску јавност могли да изађу делови тамне хрватске прошлости, појавили су се нешто другачији тонови. Међутим, и поред најаве попуштања и могућности повлачења тужбе (уз незванична признања да је тужба из Србије правно „јача“) чула се политика условљавања.

У исто време, незванични извори у влади Србије, одмах након подношења противтужбе, саопштавају новинарима да би она могла да се повуче, уколико Хрватска прва одустане од тога. Председник Борис Тадић је истог дана кад је поднета противтужба истакао како сматра да је боље да се све несугласице из деведесетих година решавају вансудским путем и нагласио да и даље има простора за одустајање од противтужбе. Шеф дипломатије Вук Јерemiћ је изјавио како намера Србије није да се тужи са Хрватском и изразио мишљење да би за Хрватску „било много боље да до овог процеса не дође“. А за Србију? Шта би за Србију било боље?!

Чини се да се олако прешло и преко информације да је одлуку о подношењу противтужбе, председник Тадић донео након консултација са премијером Цветковићем. Ако се не варам, то је први пут да је председник консултовао премијера пре доношења неке одлуке. Значи ли то да је та одлука била толико велика историјска дилема, највећа у досадашњем председниковом мандату? Или је тиме желело да се пред светом, или барем комшилуком, покаже како председник то није хтео да уради, али је ипак морао, и да таквом заједничком одлуком подели одговорност за оно што је одавно сам требало да уради. Треба ли Србија неке да се извињава због противтужбе? Треба ли да се извињавамо због тога што се бранимо, или је требало да мирно погнемо главу пред хашки пањ?

Ако у оном другом Суду у Хагу читав свет подржава срамне процесе против појединаца, у име „успостављања пуне истине о дешавањима на балканским просторима“, не видим да постоје разлози због којих се тај исти принцип не би применио и на овај случај. Како је могуће да пред једним Судом, пред којим је највише оптужених Срба, процес буде званично подржан, а да се смисленост поступка пред другим доводи у питање? И то све у име заједничке „европске будућности“, а упркос чињеници да управо тај други Суд има пун међународни и правни, доказани, кредибилитет.

Није Србија прва пред судом скренула пажњу на историјски контекст. Прва је то учинила Хрватска, у својој тужби, кад је поновила познате оптужбе за „српски хегемонизам“ у Првој Југославији. Да ли би требало поменути да би, да је такве хегемоније било, данас у Загребу стајали ћирилични натписи, јер нико латиницу знао не би. Да је било српске хегемоније, Дубровник не би био у Хрватској. Истра и Далмација би биле покрајине у којима би се и даље говорило италијански. Да је постојало хегемоније, српски краљ не би Србију делио на неколико бановина, него би од ње направио фамозну Велику Србију. У таквој Србији (обичној, не „Великој“) би након Првог рата сигурно био Дубровник, да је хегемоније било. А да је било минимума правде, након Другог рата би границе Србије биле барем до Јасеновца и Старе Градишке. Нико то Србији не би замерио.

Овако, српски краљ је, играјући валцер са Хрватима, поделио Србију на неколико делова. Југословенски некрунисани владар Броз је такав „великосрпски хегемонизам“ још више умањио тако што је за велики допринос у НОБ-у наградио Хрватску територијалним проширењима (Барања и Далмација), и тако што је додељивао статус народа без неке логике, ни по имену, ни по корпусу.

Ако постоји државна политика неке земље (или колоквијално – народ) којој уз поштовање треба скинути капу, онда је то политика оних који су кроз двадесети век предводили Хрватску. У оба велика светска рата, треба ли подсећати, Хрватска је непогрешиво бирала погрешну страну, страну оних који су те ратове изгубили. И поред тако тешких грешака, успешном и мудро политиком оних који су је предводили, из оба рата држава Хрвата је изашла као победник, која не само што је добила статус победника, него је још и награђена за учешће у таквој својој борби. У првом рату тако што је добила границе и статус равноправног народа у великој заједници народа, а у другом тако што је проширила своју територију, на рачун скоро свих суседа, укључујући, у значајној мери, и до тог тренутка државу „саборца“, Италију, која није имала ту срећу да има Србију за пријатеља.

Тако су, у име заједничке државе свих Словена, Срби заборавили „братски напад“ преко Дрине, и гурнули под тепих сећање на оне које су Хрватски нацисти гурали у Саву. Бахато понашање владара Србије према сопственој историји, који су 1918. заборавили допринос Хрватске, довело је до 1941. Жеља владара Србије за „бољим животом“ 1945. донела је 1991.

Требало би имати на уму да су предводници Хрватске кроз двадесети век успевали да увек процене који је највећи државни интерес, и да такав интерес успешно спроведу у дело. Званична Хрватска најављује повлачење оптужнице са сигурно добрим разлогом. Ако се сад чују најаве о могућности повлачења тужбе, то се неће урадити из љубави према Србији, него према Хрватској. Због таквог историјског искуства са вештим хрватским државницима, због понашања Хрватске према Србији у Првом и Другом светском рату, због „Бљеска“ и „Олује“, због признавања лажне државе Косово, због отежавања повратка прогнанима, постоје и више него основане сумње да хрватска званична политика није наклоњена српским интересима. Ако таква Хрватска одлучи да повуче тужбу, Србија не би смела да је прати у томе.

Због Југословенства је 1918. заборављена улога Хрватске у Првом рату, а због „братства и јединства“ правило се да нацистичка Хрватска није постојала. Данас неко покушава да, у име европејства, поново заборави прошлост. Нико нема право да под тепих историје гурне сећање на Јасеновац, логоре из последњег рата и етничка чишћења у „Олуји“ и „Бљеску“. Рука онога ко потпише одустајање од доказивања тих догађаја могла би у будућности да буде посматрана као рука оних који су Србију, на најпогубнији начин, водили кроз заједнице југословенских народа. На лажима се не гради будућност. У таквој будућности, прошлост се изнова понавља. Званична Хрватска је то изгледа разумела, председник Хрватске каже да је помирење народа могуће, али само након што се успостави правда. Крајње је време да се у Србији појави неко ко ће разумети то.

Балкански прљави плес

Пише: Зоран Грбић
петак, 22 јануар 2010 16:58

Државна политика није плес, него шах, или боље, опасна и важна партија покера. Неко у званичном Београду изгледа посматра политику као плесање уз ритмичне звуке бечког валцера. Или жели да игра хрватски танго, тако што где ногом крене Хрватска, ту стане и Србија. А и Хрватска се није показала као партнер са којим неко може да плеше, а да му се не стане на ногу.